

علوم، اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه کلاسیک

هر ایک اور بشجی کوئی نشر اول نور

مؤسسی:

احمد شعیب، رضا توفیق، محمد جاوید

منبر رجاست:

تمتع و برکبی: فائق تڑت . — دول مقدمہ تک سیاحت
مذہبہ لری: احمد شعیب . — سلائیک - مناسٹر دمیر یولی:
محمد جاوید . — تصنیف علوم — بعض مقدمات فلسفہ:
رضا توفیق . — تجارت بحریہ و لیانلر: احمد مختار . —
فراہہ اختلال کبیری: احمد شعیب . — نشریات و وقایع اقتصادیه:
محمد جاوید . —

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد جاوید

نسخہ سی: ۱۰ غروش

استانہول

امپور ادارہ و تحریریه: باب عالی جادہ سندھ ۵۵۵۵ مطبعہ سی، نومبر ۶۶

فرانسې انقلاب کيږي

— مابند —

۴

فرانسه اختلال کيږي اون سکرنجی عصر فلسفه سنک تاثیر سمداری آلتنده در . اختلالی آکلایا یلک ایچین بوزهری تحلیلله محتاجز . اساساً بوعصرک فلسفه می مراحل انقلاباتک بطی برصورتده طی ایدلمسپله تمیه ایدلمش کتله حقایقندن مرکبدر . مکتوبات علیه اعتباریله هر جهندن فائده بخش وایی در . یالکیز مواعید سعادتبخشاسپله آفت انکیز نتیجه سبب اولان برتفلسف سفسطه کارانه ، بر مغالطه منطقیه صفحه سی وارددر . ایشته زهری ، تهلمک کسی ده بو قشمنده در .

اون یدنجی عصرک اواسطنده حرکت علیه اودرجه کسب اهمیت ایتدی که بوکا قارشی قوای عمومیه ده لاقیدقاله مادیلر : انکترده ده « ۱۶۶۲ » فرانسه ده « ۱۶۶۶ » ، پروسیاده « ۱۷۷۰ » آقاده میلر تشکیل ایدلدی . آرتق بونلر تاریخ علومده بویوک بررول اوینایه جقاردر . بو ائشاده آلمان دارالفنونلری فعالیت عرفانی ایله بوتون اوروپانک باشنده بولونیوردی . فرانسه ده قولبرک حمایه سنده نیس دوساللو طرفندن ۱۶۶۵ ده جریده علما نشر ایدلمک باشلانندی . بوجریده ده کشفیات و آثار علیه تدقیق ایدیلیوردی . بالاخره لایبزیفده ، هولاندا ده بویله غزته لر تأسیس ایدلدی . بوتون بونلر علوم وقنون درجه سنده ادبیاتندنده بحث ایدیورلردی . اوزمان بو ایکی شعبه عرفان یکدیگرنندن آیرالامشدی . علوم جدیده نک

صورت منظمه ده ایفای وظیفه ایده بیلیمه سنی تأمین ایچین وجوده کنیریلن اوچنچی مؤسسه ده رصد خانه لر در . ایلك رصدخانه اوروپاده هه ولیوسك دركه عدسه خفایا نماسیله عطار دك صفحاتی فاش ایتدی . سیر سفائنه متعلق مسائل علیه نك حل ، همانده طول وعرض دائره لرینك بحق تعینی هیأتك ترقیسنه وابسته ایدی . اسپانیاء هولاندا ، فرانسه حكومتلری ده بونك ترقیبی اوغورنده بالفعل خدمت ومعاونت ایتدیلر . قولبر ایتالیاالی مشهور قاسپنی بی پارسه جلب ایده ركه بر پلان یابدیردی . ایشته بویلا نه توفیقاً پارس رصدخانه سی ۱۶۷۱ ده اكال ایدلدی ؛ بش سنه صوكرده غره نووچ رصدخانه سی بیتدی . ده قارتك حكمتی آریسطو حكمتی کبی آرتق اهمیتی غائب ایتدی . باشلیجه اوچ بویوك فكر : حساب تمامی وتقاضی ؛ حرکات سماویه نك جاذبه عمومیه قانون منفردیله ایضاحی ؛ ضیا نظریه سی کشف اولوندی . آرتق علوم جدیده بوساییده امین ومنطقی خطوات ریاضیه ایله قطع مسافات ایده بیایر . بوبویوك ترقیاته لایموت اوچ اسم صربوطدر : لاینس ، نیوتون ، هویگن .

اون دردنچی لوبی نك عهد حكومتنده فرانسه نك تفوق سیاسی وادیسی غیر قابل انكارددر ؛ فقط علوم اداره ده پایا ملرك تعصبندن ترقی ایده مدی . ممالك سائر ده وبالخاصه پروسیاده ایسه دارالفنونلر جزویتلرك نفوذ مشؤمندن مصون قالمشلردی . نیوتون قامبر یجده ، واللیس اوقس فورنده کرسی عرفان مملکتك اكدی کال معلملری ایدی . هولاندا دارالفنونلری مشهور ریاضیونی پایلاش ؛ میوردلری . اگر اجرام سماویه کپلر قانونی تعقیب ایدیورلرسه اونلره تطبیق اولونا جق قوه محرکه ندر ؟ ایشته بومسأله مهمه بی ساحه علمك اك نامدار بر شهسواری اولان نیوتون حل ایتدی . هویگن ایسه حادثات ضیائییه تموجات نظریه سنی ادخال ایده ركه فره نك

مساعیسه بر اساس متین وضع ابتدی ؛ والیس ده انکلتزده جبری بر قانون شکنه قویدی . اوتودوگریک مخلیه الهوا آلتی ایجاد، ماریوت ایله یوایل موازنت مایعات قانونلرینی کشف ، دهنیس پانه ده بحار قوتی بولمشر . وات ده بوقوتی واپور ماکنه لرینه تطبیق ایتمشر . مقناطیسه ، صدایه الکتریک ماکنه لرینه دأرده بعض کشفیات اولدی . کیمیا ترقی ایتمکله برابر هنوز اجسامک بر تاریخ طبیعیسی حالده ایدی . فقط علم طبده تشریح بشرک خطوط عظیمیسی صورت قطعیده تأسس ابتدی . صوکره خرده بین ایله یابیلا ن تجربهرله تشریح توصیفی وجوده کلدی . بو خصوصده اُک یویوک شرف ایالتیالی مالپیک ایله هولاندالی سیواماردامه راجعدر . بو عصرده کی تکامل علومک اُک برنجی صفت ممیزه سی علوم طبیعیه ایله علوم ریاضیه و حکیمیه نك اتحادیدر .

اون سکنرنجی عصر تاریخ علومنك وقایع مهمه سندن بری لاینجند صوکره تام برعصر آلمانک یویوک هیچ ریاضی یتشید برمه مش اولماسیدر . وقتک داهی ریاضیسی بالیئونار اوله دردر . لاغر انزایسه تورنده یتشمش و هنوز اون یدی یاشنده ایکن ریاضیه معلی اولمشر . یویوک فره دریق کندیسنی اولهر واسطه سیله برلینه دعوت ایتمکله اوراده یکریمی سنه یاشامشر . فره دریمک وفاتی متعاقب اون آلتنجی لویی نك رجاسی اوزرینه پارسه کیشدر . ایشته بویکی ریاضی لاینجک کشف ایله دیکی قوانین ریاضیه نك بوتون نتایجنی ارأه و حساب تحلیلینک بوتون منابعی کوستردیلر . اولهرک ولودی خارق القاده ایدی . آناری اون آلتی بیک صحیفه در ! ایشته اولهرله رفقای مساعیسی علمی غالیله ، نیوتون ، هوینگن طرفندن آتیلا ن تملر اوزرینه بنا ایتمدیلر . لاغر انزک « میخانیک تحلیلی » اثری مشهوردر . لاینج کشفنک نتایجی اسویچره و المانیاده تبع ایدلدیکی برزمانده انکلتزده ده

نیوتون طرفدن چیزیلن طریق تعقیب اولنیوردی . اولهه ، تایلور ، قلهو
 ونظریاتی عصرک نهایتنده مونز ، لاغرانژ و لاپلاسک النده اکال ایدیلیورمه
 فرانسهده علوم آقاده میسی یاواش یاواش لوندره جمعیت قرالیه سنه تفوق
 ایتمکه باشلا یور . برولدیغیر مشروع اولان دالامبر ماکنه فنی یالکز
 بردعوا یه حصر ایدیور . قر ایله ارضک تعین مسافه سی ایچین قلهرو
 امید بورننه کوندر یلیور ؛ قلهرو بوراده تام درت سنه تدقیقات و رصدات
 ایله اوغراشدی . هیئت علمک بوئانده موقع شرقی انکلتزده در . او قسفورد
 دارالفنونی علم هیئت معلملرندن براده ی ، ویلیام هرشل کشفیات مهمه یه
 دسترس اولدی لر . ضیا ، حرارت اوزرینه قوانین جدیده وضع ایدلدیکی
 کبی یکی الکتریک ماکنه لری یاپیلدی . فرانسر مونفولوفیه قاردشلا یلک
 بالونی اوچوردیلر . کیمای جدیدک موجد شهیری لاووازیه قانوندیش
 ایله برلکده صویک ترکیبی بولدی . کره مزک شکل صحیحی ، مایعیت
 ابتدائیه سی ، حرارت مرکزیه نک دوامی ، جزورمدک اسبابی اوکره نیلدی .
 عصرک الکبویوک کشفلرندن بریسی ده جنرک چیچک آشیسنی بولماسیدر . اسوچلی
 لینه نباتاتک ایلک دفعه اولهرق تصنیف تامنی اکال ، وایان نباتانده فعل
 تلقیحی ایضاح ؛ فعل هضمدهده اومور واسپاللاتازانی طرفلرندن ایضاح
 ایدلدی . تاریخ طبیعیده بوفونک ابویوک نامی قارشیسندن بوتون اسملر
 سونو کدر . تقریبی برصورتده کره مزک تاریخ تامنی ترسیه موفق اولمشدر .
 بوفون ولامارق علم منافع الاعضا و علم طبقات الارضک خطوط اساسیه سنه ده
 نفوذ ایدیور لر ؛ ابتداده اک بسیط اشکال ؛ صوکره مراحل منتظمه ایله
 مشوش و مکمل عضویات . اعتیادات ، احتیاجات ؛ محیطات ایله عضو
 وجوده کلیور ؛ وراثت تعدیلات مکسبو به یی نقل ایدیور . طبیعت حقنده
 الیوم فکر مزک آلدیه ابتدیکی تابلونک محیط عمومیه سی . اون سکنزنجی عصر

علی ترسیم اتمشدر . نافذ و حقایقین نگاه تدقیقی سایه سنده بالانلرک ترتیبی .
ایله بوتون خطوط عظیمه سی دوزخو در . قسماً بعض تصحیحات اجر اسندن .
ماعدا چیز یله جک برشی یوقدر .

ایشته روح عصره غذا ویرن بو حقائق علیه در . افکار عمومی نك
رؤسای و فلسفه جدید نك محرکری تدقیق ایدیلیرسه کورولورکه اولرک
دیبی درجات مختلفه علوم حکمی و طبیعیه آشنادر . مثلاً وولتر
نیوتونک ضیاء و هیأت دائر نظریاتی اوزرینه بالذات تجربه لر یاییور . بو
یابده علوم آقادمیسنه مخطره لر تقدیم ایدیور . دارالاستحضارنده زمانک بوتون
فیزیک و کیمیا آلترلی موجود . فونته نل یك مکمل برریاضی . مونسکیو
بور دو آقادمیسنده عکس صدانک میخانیزمه سی حقیقه ایراد نطق و نباتات
وهوام اوزرنده کی تدقیقاتی نشر ایدیور . والحاصل بویله بر جوق تجارب
علمیه ده بولونیور . الک آرز صاحب معلومات اولان روصویله کیمیا کروم نك
درس لرینی تعقیب ایدیور ، تربیه ده دائر « آمیل » اثرینی یازمق ایچین بوتون
معلومات بشریه نك مبادیسنی ، عناصرینی اوکره نیور . دیده رو ، دالامبر
برنجی درجه ده ریاضیوندن . ایشته بوفیل سوفلر انسانک نره دن کلوب نره ده
کیتدیکنه ونه اولاییله جکنه دائر بومنا بعدن آلدق لری معلوماته استناداً نشر
افکار ایدیور لر .

انسان اشکال متنوعه خلقتک اظهار ایتدیکی تنوعات نامتناهی بی .
آکلاهی بیلک ایچین احتیاسات و افکار عالم دن کاملاً تبری ذهن ایتمه لیدر .
بوتون حقایقه نفوذ ایتش بر تماشاگری زخلک محرک نه قویکر ؛ اورادن اعماق
سماویه باقاییه ، فضای نامتناهی بی سیر ایتکه باشلا سین : نه قدر فوق الحیال
نه قدر متنوع ؛ بوعالم جسمانجه ، ضیاجه یکدیگر ندن فرق لی میلیونلره کونش لردن
نامتناهی عوالم دن مرکب ! کره ارض وطن سماویده مینی مینی بر
۴۷

بلده دن عبارت . فوقزده كي بوتون بو عوالمك هپسي برر منبع حركت و فعاليت و جمع علويت و حشمندر . اونلر انجذابات متقابله و هر برينك حركات متواليه سيله خلای نامتاهيده معلق دورويورلر . بوتون بو عالمك تركبات طبيعيه سي ، درجات اقاليمي ، تمضوات حياتيه سي ناصل ؟ عجبا بزم جله شمسيه مزده بولونان سياراتك هپسي مسكونعي ؟ عجبا شو فضاي وسيهي دولدوران ميلونلرجه عالمده حيات و ارمي ؟ اكر اورالردهده حيات موجود ايسه نه قدر احتمالات . حيات ندر ؟

بوگئنانده برکيت ، آني برحادثه دكلي ؟ اكر بوتون حيات بويله ايسه اونك كوچوك برارچه سي اولان انسانيت ندر ؟ انسان طبيعته بر جزء فرد ، برقائيدره . بشریت ارضيه نك زمان دوايى ابدیت اينجده بر آندن عبارتدره . مقدرات بشریه حتمه يابندلنمز مسالکده بو نقطه يي اونوتمايلم . کره من بر جوق استحصالات متواليه و مترقيه دوچار اولدقدن صوکره نهايت انسان انكشاف ايتدی . كاملاً غازحالنده بولنان کره عرضده كي حرارت تدريجي تناقص ايديرك تبرد ايتدی . و ايلك برودت ايله حياتك مباديسي آرسنده ميريارلرله عصرلر كچمشدره قشر و مياهاك برودتي حيات عضويه نك تولدينه مساعد اوله جق درجه ده ترايد ايتدی . اولاً سطح کره ده نه موسم ، نه اقليم ونه ده دکرلر واردي . ارضك سلسله ادوار تشكکلي بحق کيم تصوير ايديه بيله جك ؟

صوايله آتشك غوغاسي ، قشر ارضك تكانلي ، قشر متصلب ايله صوبخارينك ييننده دکرلرک تشکلي و تشعشع شمك فرقي و حرارت داخله نك تناقصي جهيله اقاليم مختلفه نك تحدي .. تاريخ بشر دن اول مدید بر تاريخ حيواني و نباتي حکمفرما . بوئانده نه قدر حيوانات و نباتات مختلفه ! اراضی روسويه يي تشکيل ايچين نه قدر انسال حيوانات بحريه ، معدن کومورلری

ده پورینی دولدورمق ایچین نه قدر مجموعه نباتات نهایت ایشته انسان. اختیار
 براغاجک تپه سنده آچیلش صوگ برچمک. اوراده برقاچ موسم آچدقدن صوکره
 اوده آغاج کبی اولمکه محکوم. برودت متزایده آغاجی اولدوردوکی کبی
 بالطبع عینی نسلدن متولد طومرو قنری ده محو ایده جک. ایشته انسان
 کندی موجودیتی آکلامق ایسترسه عینی کو توکدن کلن سائر ذی حیاتلاری ده
 نظر دفته آلمالیدر. زیرا انسان عینی قادرونک ایچنده در. اوده حیوانات
 آراسنده بر حیواندر. انسانک تولدی، تشکلی، تجدیدی، وظائفی، حواسی،
 اشتها سی حیوانات سائر هیه بکزر. نته کیم انسانک ذکای علویسنگ اساسی ده
 حیوانانک ذکای ابتدایی کبی بر ماده عصویه اولوب بنیه سی هریک سنده ده
 عیندر. انسان ده طبیعت دینلن کلک ایچنده اجسام کیویه، حکمیه،
 حیوانیه، اجتماعیه کبی بر جزءدر. سائر اجسام مرکبه کبی اوده قوانینه
 تابعدر. هر هانکی حادثات اولورسه اولسون شرائطی واردر. وپوشرائط
 برزنجیری تشکیل ایدن حلقه لر کبی یکدیگدی تعقیب ایدر لر. برنجی حلقه
 دأما کندندن صوکره کلن ایکنجی بی سور وکلر. اعداد، اشکال، حرکات، دور
 سیارات، سقوط اجسام، انتشار ضیا، الکتریک، ترکیبات کیویه ایچین
 قوانین اولدوغی کبی جمعیات بشریه نک تولدی، محفوظه سی و توسعی ایچین،
 افکارک صورت تشکلی و اسباب اختلافی، نوع بشرک احتراصات و آمالی
 ایچین ده قانونلر واردر. ووتون بوشیلرده انسان طبیعتی تعقیب ایدر؛
 بناء علیه انسانی ده طبیعت کبی تدقیق ایتمه لیدر. یالکیز شو نقطه علوم
 اخلاقیه ده رعایت اولونا جق اصول علمی بی تعیین ایدر. وقتیلر تاریخده،
 اخلاق و سیاسیانده، علم الزوحده باسقال، بوسسونه، ده قارت، فتلون کبی
 حکما عقائد خرسیتیانیه بی اساس اتخاذا ایدیورلردی. کلیسا عالم اخلاقی

حقننده اونلره تام بر نظریه بخش ایدیوردی . انسان کندیسنک باشقه وکانتنک باشقه قانونلره مالک اولدوغی اعتقادنده دائما اصرار ایتشدیر . اون سکننجی عصر فیلسوفلری ایسه یاواش یاواش قوانین کائنات ایله قانون بشر بیننده کی زنجیری باغلامایه چالیشیورلر؛ علوم طبیعی ایله علوم بشریه آراسنده قازیلان حفره عمیقک اوستنه دمیر بر کوپری آتهرق بونلری یکدیگرینه ربط ایدیورلر .

اجدادیمز اک مبرم صنعتلری الله ایده یئلک ، جمعیات ابتداییه یی تأسیس ایله مک ، خط و حسابی کشف ایتک ایچون عصرلر کچیردیلر . بو اوغورده نه قدر اوغراشتیلر ، نه اوزون ، نه بطی آدیملرله مراحل متعاقبه یی کچه ییملشدرلر ! بویتوب توکنک نیله یی قاراکلی کچه دن صوکره کلدانی وچین مدینتلری طالع ایدیور؛ هندولرک وه داسنده ، اسکی ایرانیلرک اعتقادات اساطیریهنده ادیان ، اخلاق وفلسفه ، مؤسسات حقننده جالب نظر دقت مطالعات واردر . قانون تکامل بزه قوانین طبیعتک ناصل عمومی ولایتغیر اولدوغی کوستریور : عالم اخلاقیده ده عالم مادی کی هیچ برشی اونک تحت تاثیردن قورتولامیور . هیچ برمداخله اجنبیه جریان اشیانک بو طرز انتظامی اخلال ایده میور ... ایشته اون سکننجی عصرده تاریخ وجمیت حقننده بویله یکی وعمیق برطاقم اساسات وضع ایدیلور .

مثلا مونتهسکیو دیورکه : « بر جمیت بشریه نک کافه اجزاسی بر برینه مرتبط و دوام آهنگ نشوونمالری هر جزئک بدرجه حصه یاب تربیت اولماسنه وابسته دز . بری دیگر اوزرنده عکس تاثیر حاصل ایتکسزین تغیر ایدیلنه من . » مؤسسات ، قوانین ، اخلاق وعادات بر جمعیتده تصادفی ویاکیفی بر کتله حالنده موضوع دکلدر . بر سلسله ضروراتک نتیجه سیدر . ینه مونتهسکیو دیورکه : « امتک استعدادی وافر ادک غیرت وفضیلت متراکمه سنه

کوره « هر ملت مستحق اولدینی حکومته نائل اولور. »

فی الحقیقه ماکنه اداره نك بویوک چرخاری درجه ثانیه ده برچوق
کوچوک چرخاره تابعدر . بر ساعتک صورت منتظمه ده ایشله مه سی اجزای
مختلفه سنک آهنک وایتلافی سایه سنده در . بسیطویا مرکب و وحشی ویا تمدن
هر جمعیتک بالذات بر سبب موجودیتی واردر . اقلیم ، عرق ، مذهب کبی
عوامل اجتماعیه نظر دفته آلتقی شرطیله هر حکومتک بنیه سی ، مؤسساتی
ایضاح اولونابیلیر . رفاهت وحریت ، استبداد و انحطاط بر آدمک ارزو سیله
اولا ماز . اونلرک حصولی برطاقم شرائطه تابعدر . بناء علیه دولت ، دین ،
حقوق ، ثروت حقنده دوعره بر فکر پیداسی اول امرده مورخ ، فقیه ،
مقتصد اولمایه وابسته در . ؛ ثانیآده بیکرله وقایع التقاط ایتمه و یک درین
برزکا صاحبی اولمایه متوقفدر . اگر بوشرائطه برذات قسماً مالک ایسه
مطالعاتی خطا آوددر . مثلاً روصو ایله تربیه نك ، کته ، آدام سمیت تورغو
ایله اقتصادک ؛ بنام ایله حق ترتیب جزانک آنجق مبادیسی آله ایدیایر .
بالعکس تکامل جمعیتک قانونلرندن بی خبر وهنوز مملکتک تاریخی ، اصول
اداره سی ، قانونلرینی بیله اوقومامش برطاقم جهلا وشارلاتانلر سرد
مطالعاته جرأت ایدر لر سه نعوزباه ! .. بومطالعات برطاقم مواد انفلاقیه در که
نتیجه سی اختلالات ، قتال ، فجایع وقاندر ! فکر افراطپرستی ، تمدح نفس ،
ضعف دماغ ، جهالت دائماً نتایج وخیمیه یول آچمشدر .

مکتسبات علمیه قلاسیق فکری تطبیق ایدیله رك نظریات اختلالیه
میدانه چیقمشدر . بر قاچ کیشیدن ماعدا هیچ کیسه بو طرز تفکرک نفوذندن
کندینی قورتارامشدر ؛ بو بر قالب که بوتون یازیلر ، نطائر حتی اختلالک
جهله لرینه ، لغت لرینه ، وارنجه ، قدر هپ اونک ایچندن چیقمشدر . قلاسیق
فکری اولا برصالونده بولونان مستمعین نظر دفته آله رق اوکا کوره

دوشونتك ، سويله مك ، ويازمق اعتيادنن ايلرى گمشدى . بوحال لسان .
 واسلوبدن درحال آكلاشيلير . برجهتدن رايه ومونته يي ؛ ديكر جهتدن
 شاتوبريان ، ويقتور هوغو ، بالزاق ايله فرانسز قلاسيق تولد وختام
 بولور . وقتيله بوصورت تحريره «ارباب ناموسك لسانى» اسمى و يرلمشدى .
 وبوجهتله محررلر برچوق كلمات وتعبيراتى چيقارمايه مجبور ايديلر . قلاسيق
 فكرى ذى حيات شئى طبيعت وتاريخده اولدني كى تصوير وترسيمه مقتدر
 دكلر . وولته رلر ، روصولر ، مونتسكيولر آئارنده برچوق معلومات ،
 تقسيمات ، محاكات موجود ايسه ده بونلر ك روحى يوقدر . محيطات ،
 مؤسسات ، مدنيت اونلر ك عندنده اهميتسز ، خارجى برطاقم مزينات كى
 تلقي اوليور . ايكي عصرى ، ايكي عرقى بربرندن آيران فرق عظيم نظر
 دقتلى اوكندن دايما فرار ايديور . عروق مختلفه برپارچه عيى وجود ،
 عيى سيما آلتنده مشهود ! اوزمانك بوتون قلوبلر نده كى خطابانك نطقلرني ،
 رساله لرني ، راپورلرني مطالعه ايديكز : تارلارده چالیشان ، سواقاقلرده
 كزن نوع بشر حفته ده هيچ برفكر موجود دكلر . بوزواليلر محررلر نرندنه
 كلمانه مخصوص برآهنك ، برموسيقى بيان ، سياسيون ايچين ده اعطاي راي
 ماكنه سندن عبارتدر . كوچوك وقعه لره هيچ اهميت و ريمورلر . دائما
 مجردات طبيعت ، ملت ، حريت ، عقل اوزرينه قطعى حكملر واعلاملر !!
 اكر بواعلامانك مخرب نتايجى اولماسه يدى بونلره منطق اويونلرى ،
 شاكردانه مخصوص تمرينات ، خيالپرستلر ك ترتيبات وتركيباتى دير كچر دكه
 فقط مع التأسف اويله دكل !!!

هردرلو تدقيقات وتحريراته ده هيچ برقيد احتياطى يه تابع اولماق سزین
 كمال اعتماد ايله رياضونك اصولنى تعقيب ايتمك ؛ بوندن پك بسيط وپك عمومى
 بعض معلومات استخراج ايدره بونلر ك جمع ايله هردرلو روابطنن تجريد

ایله مک ، تحقیقات تجربیه بی کاهلا افعال ایدم رک بونلری مقایسه و ترکیب
ایتمک ؛ و بوجه ایله استحصال اولونان ترکیب صناییدن صرف محاکمه عقلیه
ایله بر جوق نتیجه لر چیقارمق ، ایشته قلاسیق فکری نك اصولی !
بو عظیم عالم اخلاقی و اجتماعیه نهایتسز کوکلی ، دالاری اولان شجره
انسانیتک یالکیز قبوغی چیقاریورلر ؛ ایچنه نفوذ ایدم میورلر .

قلاسیق فکری نك محدود بر قوه مدرکه یه مالکدر . اونلرایچون قبوق بوتون
آغاجدر . عملیه بیتدکن صوکره قورو و اولو بتره ایله کوتوکه نفوذ
ایتمکسزین تباعد ایدیورلر . حیثیت ادبیه نامنه اک مهم تفرعانی ، زنده
وقایعی ، جالب دقت آموزجی بر طرفه بر اقیورلر . انسان بویه محرر لرله
هیچ بروقت متین بر زمین اوستنده یورومز ، دائما هواده در . مشهور
سی یه ز تاریخه قارشی درین برسوء توجه بسلیور . پولنیقه اونک نظر نده اویله
بر عالم که زوالی ا کمال ایدم خویلا سنده در . بو آدم لر جمعیتک ناصیل بر حالده
بولوندیغی تدقیق ایدم جکلیری یرده جمعیتک ناصل اولماسنی دوشونیورلر !
طبیعت بشریه حقنده او قدر ناچیز برو قوفه قارشی بودرجه منتظم و خصوصی
مبانی اصلا یاپیلامشدر . مثلاً روصور مقاوله سایه سنده شرکت سیاسیه بی
تأسیس و بوتون فرضیه دن بوتون جمعیات عادلانه ک قانون اساسیلرینی
استنباط ایدیور . هپی علوم اخلاقیه ترقینک صو ک نقطه سنه کلدیکی
فکر نده در .

ایشته نظریات اختلالیه بر قلاسیق فکری ایله اعمال ایدیان مکتسبات
علیه دن تولد ایددی . ۱۷۸۹ تاریخندن بر آز اول عصرک آرتق ضیا و عقل
عصری اولدوغی ، وقتیه انسانیت چوجوق ایکن شیدی اثبات رشد
ایتدیکی ادعا سنده ایدیلر . نهایت میدانه چقان حقیقت برنجی دفعه اوله رق
روی ارضده اجرای حکم و نفوذ ایلیه جکدی . هر کسک حاکمه وجدانی

آنحیق حقیقت اولہ جق ایدی . اون سکزنجی عصر فلسفہ سی عادتاً برنوع
جذہدر . عینی امید وغلیان ، عینی فکر تحکم ، عینی خشونت وتعصب
طبیعت بشریہ نی تبدیل ایلہ ارزومزہ ، المزہ کورہ یامق ؛ بوتون حیات
بشری اولجہ مرتب برپلانہ توفیقاً یوغورمق دعواسی ! نظریہ جدیدہ نک
عقائدی ، علماسی ، علم حال سیاسی ، متعصبی ، انکرتوزلری ،
شہداسی اولہ جق ؛ بوکا قارشی ہردلو عصیان بر جنایت ویا بر جنت
کچی تاقی ایدیلہ جک !

۵

شیدی بہ قدر کک اداره دولت وکک افکار بشریہ دہ عقلک حصہ سی
پک آزومقید ایدی . یکی دوغان فلسفہ نک یانندہ احکامنہ رعایت اولونان
قانونلر ، مطاع بر قوت ، اجرای سلطنت ایدن بردین واردی . مبنای
اجتماعی وادارینک بوتون طائشلی یکدیگرینہ مربوط اولوب ہرقات
اولکنک اوزرینہ استناد ایلیوردی . نکاح ، وصیت ، میراث ، مقالہ
ملک کچی قوانین مدنیہ اولاپک اسکی زمانلردنبری حکمفرما اولان
وولایتدن ولایتہ ، اشخاصک شرائط ومرتبہ اجتماعیہ لریہ کورہ تبدل
ایدن عاداتک نتیجہ سی ایدی . بالآخرہ بحقوق تعاملیہ قرالک ارزوسیلہ
قانونیت اکتساب ایدی . حکمدارک ہوارزوسی ، تبعہ اوستندہ کی حاکمیتی
ایلہ اولاسکزن عصرلق تصرفدن ، ثانیاً ، انسانلرہ قوای مؤسسہ یہ اطاعتی
توصیہ ایدن خرسیتانلقدن منبعتدی . بو دین ایسہ اون سکزن عصرلق
برعنعنہ نک نتیجہ سیدی .

— مابعدی وار —